

Tabăra de vară de antropologie culturală creștină¹ de la Maliuc, în paginile unei reviste de antropologie generală

Fenomenul Maliuc (pentru că vorbim deja despre un *fenomen*) a început aparent banal, în 1998, la inițiativa unui grup restrâns de entuziaști din Mizil, tineri care activau în cadrul Ligii Tinerilor Creștini Ortodocși Români – filiala Mizil, Prahova. Animați de un om de mare spirit, Dumitru Vasilescu – fondatorul LTCOR Mizil, aceștia au inițiat mai multe activități specifice unei tabere creștine de vară unde de-a lungul timpului au activat tineri de mare inteligență, unii dintre ei fiind azi factori de decizie în mediul cultural românesc. Cu zece studenți de la Arte Plastice a început *totul*. Ulterior s-au adăugat acestora grupul EINUEA de la Muzeul Țăranului Român din București și, mai târziu, grupul de muzică veche românească Trei Parale. Să vorbim despre filmul *Aferim* al cărui *background* sonor este alcătuit de Florin Iordan & Co?! Ar fi subiectul unui alt dialog, numai că aceasta sugerează calitatea celor care au trecut de-a lungul vremii prin *experimentul antropologic* de la Maliuc. S-au perindat pe la Maliuc: asistenți de la Institutul de Arhitectură „Ion Mincu”, sociologi și cercetători de la Muzeul Țăranului Român (Lila Pasima, Cosmin Manolache, Călin Torsan), actori îndrăgostiți de tineret – precum frumoasa și generoasa Crenguța Hariton, actriță la Teatrul „Nottara”, care a reușit

¹ Cu ediția viitoare *Tabăra creștină de antropologie generală*, denumire care, pe baza experienței acumulate, va reflecta mai adecvat conținutul taberei.

să cheme tinerii la *frumos* prin activitățile desfășurate. S-au făcut expoziții de fotografie cu și sub coordonarea soților Adriana și Cornel Rusoiu, Adriana Rusoiu fiind o fotografă care depășește barierele fotografiei funcționale gravitând spre *antropologia vizuală* ca metodă de cunoaștere. Au mai participat elevi de la Colegiul de Artă „Carmen Sylva” din Ploiești (în 2013, sub coordonarea remarcabilor soți într-o cultură plastică Liliana Marin și Dan Rădulescu), care au pictat peisaje din Maliuc la standarde expozabile în mari muzee europene (unele din picturile de mare expresivitate artistică realizate atunci sunt în posesia hotelului „Salcia” de la Maliuc). La *tabăra de antropologie culturală și creștină* (ediția 2013) au mai participat: înalt preasfințitul Teodosie Tomitanul, Valentin Ajder, directorul Editurii EIKON, criticul literar și jurnalistul Christian Crăciun, poetul George V. Precup, prof. dr. Catherine M. Spiro (americancă ortodoxă, doctor în psihologie) etc. La ediția din 2015 (*a VIII-a ediție*) au participat și doi elevi de la Lancaster Royal Grammar School – Lancaster, Anglia. Nimic din toate acestea nu ar fi fost posibil de realizat fără ajutorul generos al pr. prof. dr. Mihai Milea, preot profesor la Seminarul Teologic din Buzău, fondatorul Fundației „Sf. Sava” pentru copii, unul dintre acei preoți ortodocși care încearcă să urmeze neabătut linia sfinților părinți. Toți studenții, elevii de liceu, toți tinerii, au un respect deosebit pentru acest *om*, care ne-a permis să ne manifestăm liber și într-o adevărată cultură toți acești ani! *Fără generozitatea părintelui Mihai Milea acest fenomen nu ar fi existat!* Ulterior s-au adăugat demersurilor LTCOR Mizil și alte organizații creștine de tineret printre care menționăm: Asociația Studenților Creștini Ortodocși din România Ploiești și LTCOR Blejoi, Prahova (sub coordonarea studentului la Teologie Dragoș Isbășoiu)... iar lista personalităților, instituțiilor și evenimentelor poate continua pe multe pagini că ar fi nevoie de un număr întreg al acestui anuar pentru a fi completă. Sub nicio formă nu va trebui omisă însă doamna avocat Carmen Ciocan și familia sa, proprietari ai hotelului „Salcia”, amfitrioana multor activități de tabără și membru fondator al Asociației Social-Culturale „Radu Tudoran – Toate

pânzele sus”, asociație cu aport în organizarea culturală a ultimelor ediții ale taberei. De asemenea, dl. prof. Gheorghită Geană, care, deși din varii motive nu s-a numărat printre participanții la tabără, poate fi considerat *spiritusul rector* din a cărui influență aceasta a ajuns să capete în cele din urmă nuanțele unei tabere de *antropologie*.

Activitățile de tabără, cum s-a înțeles deja, au fost multiple; conferințe, viziunări de film documentar, lansări de carte, ateliere pentru copii de pictură, sculptură și încondeiat ouă, expoziții, pescuit și excursii cu barca pe canalele deltei etc. Materialele prinse între paginile acestui anuar reprezintă doar o mostră² a nenumăratelor contribuții întru reușita spirituală, culturală și educativ-recreațională a taberei. Ele sunt de asemenea reprezentative pentru tipurile de discurs antropologic pe care buletinul intenționează să le găzduiască. Bineînțeles, tabloul ar fi fost complet cu inserarea unui material din zona *antropologiei fiziciste*. Este în același timp adevărat că în edițiile de până acum ale taberei nu au existat activități pe această bază. Sperăm însă ca în volumele viitoare antropologia fizicistă să fie reprezentată de cel puțin o contribuție per volum.

O trecere în revistă a contribuțiilor la prezentul volum credem că va facilita inițierea cititorului atât în atmosfera antropologic-generală a celor pe care urmează să le parcurgă, dar și în spiritul celor opt ediții de până acum ale taberei. Primele patru texte sunt redarea unor conferințe ținute de-a lungul anilor, iar ultimele două transpunerea unor activități de altă natură. Materialele urmează o ordine cronologică, cele din 2015 redând mai ales contribuții legate de tema taberei, *Omul și muzica. Reverberații spirituale în sunet*. Acestea fiind spuse, sperăm la un început de bun augur, cu multe contribuții viitoare, venite atât dinspre tabăra de la Maliuc, dar și de oriunde altundeva!

² Au fost lansate și alte invitații pentru forma scrisă (sau/și vizuală, prin inserarea unor fotografii) a unor activități de tabără care să fie incluse în corpul acestui anuar. Onorarea lor după apariția primului volum al anuarului va însemna posibilitatea ca ele să fie incluse în volumele viitoare.

Conferința „Nativul și cercetătorul. Câteva considerații asupra co-participării științifice”, ținută de Sebastian Ștefănuță în ediția din 2011 a taberei de pe malul Sulinei, se structurează pe două niveluri: 1) nivelul general al prezentării antropologiei socio-culturale ca disciplină științifică, cu o sumară introducere în care se trec în revistă posibilitățile de formare în România ca specialist în acest domeniu, și 2) nivelul tematic al relației dintre cercetător și nativ, ca participanți cu drepturi epistemologice egale la actul științific. Deși istoria antropologiei socio-culturale consemnează mai multe situații în care nativului i se acordă un mare respect epistemologic, nu s-a făcut niciodată pasul către consemnarea unor articole. Impresia este că nativul rămâne cel mult în anticamera demersului științific. Autorul, inspirat și de inițiativele de înființare a Academiei Artelor Tradiționale de către un grup de specialiști sibieni, în care este recunoscută excelența în domeniul creației populare, pledează pentru o recunoaștere a excelenței și în domeniul unei *științe populare*. Odată recunoscută, pasul către consemnarea unor articole este făcut (pas pe care conferențiarul nostru din 2011 nu a ezitat să-l facă).

Materialul lui Marian Nuțu Cârpați, „Între un exonim și un autonim, sau o suprapunere medievală”, reia conferința ținută în tabăra de la Maliuc într-o dimineață a ediției din 2012. Însemnătatea și sensibilitatea subiectului tratat, încadrat în ampla dezbateră despre utilizarea unui etnonim corect – *rom* sau *țigan* –, au avut ca rezultat o extindere în scris a celor expuse în acea dimineață până la dimensiunile unui articol academic. Pe căile lingvisticii, ale istoriei culturale, dar și ale antropologiei socio-culturale (apartenența etnică și o bună cunoaștere a limbii române recomandându-l și ca antropolog socio-cultural în varianta antropologiei *at home*, în propria cultură deci) autorul argumentează că în mod irevocabil etnonimul corect nu poate fi decât acela de *rom*. Înlocuirea autonomului de origine hindusă *rom* cu exonimul *țigan* se va fi produs în perioada medievală, printr-o asociere a populației române cu secta *athinganilor* bizantini, iar

această înlocuire s-a perpetuat până astăzi. Asocierea cu *athinganii* nu a fost unica; în opinia autorului acest fenomen s-a produs și cu alte populații, dintre care tangențial este analizată asocierea cu *gavaonii*, despre care autorul are unele temeieri să considere că sunt de origine avară.

Odată cu transpunerea conferinței *Valoarea taumaturgică a ritualului din dansul călușarilor. Ritm, vibrație și rezonanță prin integrare cosmică*, susținută de Bogdan-Costin Georgescu, realizăm trecerea către materialele legate de ultima ediție a taberei, ediția a VIII-a, din 2015. Arhaicul dans al călușului avea, cel puțin în părțile Olteniei, o valoare pur taumaturgică, și prin aceasta sacră. Prezentarea lui ca simplu dans folcloric tradițional are drept consecință desacralizarea acestuia. Autorul se înscrie pe coordonatele unei hermeneutici antropologice în momentul în care efortul său urmează o direcție *comparativă*, menită să pună în evidență *universalitatea* dimensiunii metafizice a dansului călușului. Această direcție presupune două repere comparative: recursul la un episod din serialul american de succes *Dosarele X*, și la *Morris Dance* din Marea Britanie. În timp ce primul reper comparativ pune direct în evidență practica magică cu valoare exorcizantă a incantațiilor și ritualurilor aferente dansului călușului, în cazul celui de-al doilea, pe fondul desacralizării *Morris Dance*, accentul cade în cele din urmă pe o concluzie de natură diferită, aceea a intersectării dintre cultura celtică și cea tracică.

Conferința „Muzica și esența ritmică a lumii” este redată de Christian Crăciun *exact* în forma cu care a deschis șirul de conferințe și activități ale taberei din 2015. Deși stilul pur oral poate că îngreunează lectura, păstrează însă, cum bine precizează autorul în fragmentul de prezentare a propriului material, „viul inimitabil al experienței de la Maliuc”. Muzica înseamnă înainte de toate ritm; totul, de la microunivers până la macrounivers, trecând prin *om*, își are propriul ritm, armoniile nereprezentând altceva decât o suprapunere perfectă de ritmuri. A căuta să ignori muzica și ritmul poate însemna

uneori a distruge esența intimă a fenomenelor. Paradigmatic este cazul poeziei, conferențiarul, căruia i s-ar potrivi fără dubii eticheta de „savant”, argumentând, cu farmecu-i binecunoscut, că muzica este unica cheie în care poezia poate fi înțeleasă. Refuzând această grilă de lectură elevilor contemporani, înseamnă o condamnare a acestora la o lipsă totală de înțelegere și, bineînțeles, la o îndepărtare de poezie, efect uneori irecuperabil. Poezia, oricât s-ar încerca, nu poate fi redusă la informație, nici măcar într-o lume în care funcția de comunicare a limbajului primează.

Petru Dincă, în „Evoluția monedelor lumii din perspectivă antropologică. Prezentare și expoziție de monede”, încearcă o reluare *ad-litteram* a unei activități cu un accentuat caracter formativ și educativ din ultima ediție a taberei. O colecție de monede poate fi o sursă de cunoaștere antropologică atunci când ea este prezentată din multiple perspective: istorică, tehnică, artistică, reunite de fapt sub perspectiva *culturală*. Cunoașterea se amplifică odată cu descrierea modului și standardelor de evaluare în lumea numismaticii. Activitatea a presupus circulația monedelor din colecția autorului în rândul publicului, în timpul prezentării lor. Participanții la această activitate, de vârste eterogene, s-au putut familiariza direct cu monedele prin pipăirea, studiul vizual și chiar mirosirea lor, tehnică de cunoaștere superioară sistemului expozițional din muzee, unde, din motive de conservare și siguranță, monedele sunt expuse doar în vitrine, în spatele unor geamuri groase. Această secvență a activității a fost adaptată în buletin prin expunerea unor fotografii de monede, avers / revers, cu texte însoțitoare.

„Din muzica pontilor” reprezintă una dintre activitățile propuse de Sebastian Ștefănuță la aceeași ediție a taberei, consacrată muzicii. Activitatea a avut ca punct de plecare intenția de exemplificare concretă a preocupărilor specifice antropologiei culturale, ca demers de cunoaștere a Celuilalt, pe căile studiului producțiilor sale materiale și spirituale. Autorul a încercat o adaptare în scris a unei activități care a

presupus vizionare colectivă de film documentar. Adaptarea s-a realizat prin redarea traducerii din limba greacă și trimiterea cititorului la adrese de internet unde se pot viziona fragmentele de film documentar. Activitatea a presupus o minimă familiarizare cu muzica și dansul *pont*, populație cu care o parte din audiența de la Maliuc era deja familiarizată, odată cu vizionarea documentarului despre istoria și cultura pontă în ediția precedentă a taberei.